

Nr 204.

Av herr Svärd, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bestridande av kostnaderna för Sveriges medlemskap i Unesco.

Chefen för ecklesiastikdepartementet föreslår i årets statsverksproposition att riksdagen måtte anvisa ett förslagsanslag av 990 000 kronor för bestridande av kostnaderna för Sveriges medlemskap i Unesco 1952/53.

Det har såväl när beslutet om Sveriges anslutning till Unesco fattades som vid de två senaste riksdagarna framförts allvarlig kritik mot vårt lands medlemskap i denna organisation. Under år 1951 har denna kritik skärpts och bl. a. accentuerats genom den av svenska Unescodelegationen till Unescokonferensen i Paris framförda kritiken, i vilken delegationens ordförande t. o. m. anförde, att svenska regeringen »icke kände sig fullt säker på att Unesco ännu lämnat experimentstadiet». Även i svensk press har framförts allvarlig kritik mot det mångsyssleri som präglar Unescos verksamhet och de verklighetsfrämmande uppgifter den åtagit sig.

Det måste tyvärr konstateras, att kritiken mot organisationen icke varit obefogad. Erfarenheterna från dess gångna verksamhetsår torde knappast kunna betraktas som positiva. Sådana förslag som att låta utarbeta en mänsklighetens historia på sex band till en kostnad för Unesco av 400 000 dollars må i och för sig vara lovvärda men torde näppeligen tillhöra de förstahandsuppgifter man från början hoppades att en efterkrigsorganisation med så hög målsättning skulle åtaga sig. Det förefaller också som om de svenska representanterna icke ansett sig kunna stödja Unesco-arbetet på alla punkter. Sålunda deltog vårt land icke i det internationella kupongbetalningssystem för böcker, film och vetenskapliga verk som 26 andra länder under 1951 anmälde sig till, och vid omröstningen om en utgiftsbudget för 1952 på 8 718 000 dollars — en ökning från 1951 på en halv miljon dollars — nedlade Sverige sin röst. De stora kostnadskrävande undersökningar som Unesco gjort och vilka utmynnat i dyrbar internationell informationsverksamhet rörande antalet människor på jorden som äta med kniv, gaffel och sked, hur många som gå nakna dygnet runt etc., äga förvisso visst kulturhistoriskt värde. Med tanke på de enorma problem av helt annan innebörd, som världen av i dag står inför, torde emellertid Unescos mångsyssleri och brist på konkret målsättning knappast vara värt de stora kostnaderna, *Bihang till riksdagens protokoll 1952. 3 saml. Nr 204—214.*

som dessutom tendera att snabbt ökas att döma av organisationens direkta arbetsresultat.

I sitt betänkande angående arbetsuppgifter och organisation för ett blivande svenskt Unesco-råds uttalade svenska Unescokommittén år 1950 bl. a. följande: »En stor del av den verksamhet, som numera bedrivs inom Unescos ram och i dess namn, har bedrivits i Sverige långt innan Unesco existerade. I sådan verksamhet bör rådet icke i onödan intervensera. Man bör även ge akt på riskerna för att samma arbete utföres samtidigt på flera håll.»

Den sparsamhet med statens utgifter, som i dagens läge är en mera trängande nödvändighet än kanske någonsin tidigare, har bl. a. medfört sträng återhållsamhet med de svenska kulturanslagen. Många väl berättigade anspråk på statsmedel ha måst avslås. I denna situation förefaller det icke vara lämpligt, att Sverige offrar ett så pass stort belopp på medlemskapet i en organisation av så tvivelaktig nytta som Unesco. Det torde dröja länge innan nyttan av medlemskapet eller av Unescos verksamhet över huvud taget kan komma att uppväga våra kostnader.

Vår uppfattning är alltså, att Sverige bör begära sitt utträde ur Unesco. Vi vilja betona, att detta icke är ett utslag av några isolationistiska strävanden utan ett förslag grundat på vår övertygelse, att Unesco i det nuvarande storpolitiska läget icke har någon mission att fylla. Till detta bidrar inte minst det faktum, att en mycket stor del av världen kommit att politiskt avsöndra sig från den övriga, varigenom det ärliga, fördomsfria och generösa utbytet av erfarenheter och vetenskapliga framsteg, som är en ovillkorlig förutsättning för en verksamhet av detta slag, delvis omöjliggöres, bl. a. av rustningstekniska och militära skäl. De sistnämnda arbetsuppgifterna böra för vårt lands vidkommande kunna övertagas av olika redan befintliga svenska organisationer, som synas väl skickade för detta ändamål.

Det torde alltså föreligga skäl till Sveriges utträde ur Unesco. Då formella möjligheter icke synas föreligga att utgå ur organisationen, som icke stadgat något angående utträde, återstår möjligheten att besluta att icke vidare betala medlemsavgift för att därigenom vinna uteslutning.

Med stöd av vad ovan anförts hemställles,

att riksdagen måtte besluta att Kungl. Maj:ts proposition nr 1 i vad avser förslagsanslaget på 990 000 kronor för medlemskap i Unesco skall avslås, varigenom Sveriges utträde ur Unesco från den 1 januari 1953 skulle bli ett faktum.

Stockholm den 25 januari 1952.

G. Svärd.